

Schansen en versterkingen¹

Omdat er in de 16^e eeuw steeds meer gebruik werd gemaakt van zwaardere wapens, had het geen zin om muren als versterking aan te leggen. De zware kanonskogels sloegen grote bressen in. Een alternatief boden Aarden wallen boden een goed alternatief om de betreffende locatie te verdedigen.

Schansen zijn vrij eenvoudige aarden verdedigingswerken, die op strategische plekken zijn aangelegd om een landweg, een waterweg of een gebied te kunnen beheersen.

Rondom de schansen ontstond een gracht, die was ontstaan door de benodigde grond voor de wallen.

Over de gracht lag soms een ophaalbrug.

De vorm van de schans was vaak verschillend; dit had veel te maken met de tijd, die men nodig had om ze op te werpen.

Het verdedigingswerk werd meestal uitgerust met 5-hoekige bastions (ook wel dwingers of bolwerken genoemd) om de schans beter te kunnen verdedigen.

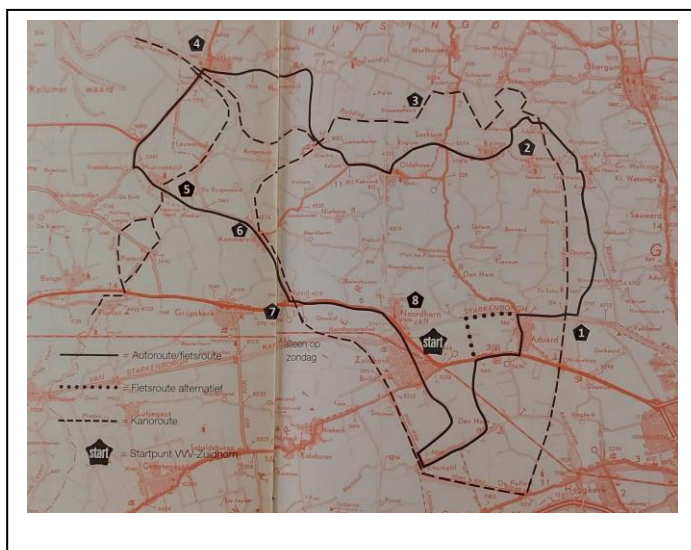
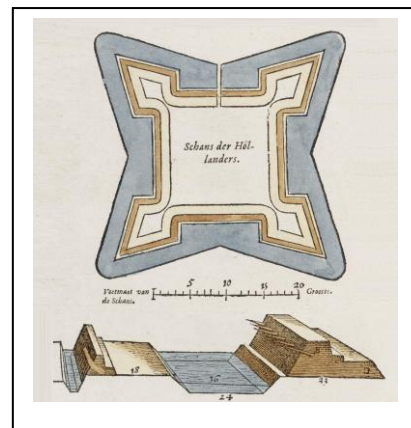
Met name in onze wadden-wierden-gebied was het zeer belangrijk om de directe omgeving van de uitwateringssluizen te beheersen.

De rol die de sluizen van Aduarderzijl hebben gespeeld zijn er een sprekend voorbeeld van; zeker toen bleek hoe belangrijk dat was bij het Gronings ontzet en Bernhard von Galen moest wijken.

De bisschop van Munster (Bommen Berend) zag geen kans om de stad vanaf de noordzijde te benaderen.

De regionale schansen zijn op bijgevoegd kaartje (schansenroute noordelijk Westerkwartier) weergegeven :

1. Steentil
2. Aduarderzijl
3. Barnegaten (De Stoeppen)
4. Zoutkamp
5. Munnekezijl
6. Kommerzijl
7. Niezijl
8. Noordhorn

De schans bij Barnegaten vormt qua bouw een uitzondering op de overige schansen, aangezien deze meer een functie had als een versterking op een hoog opgeslibde oeverwal van het Reitdiep.

Deze had dan ook meer een controlerende functie op het scheepvaartverkeer van en naar de stad, maar was dan ook wel eens effectief als het nodig moest zijn.

¹ Uitgave : Werkgroep Gastvrij Middag-Humsterland / Samensteller F.F. Leutscher / Geraadpleegde literatuur/ Beeldmateriaal:..... , Kaartmateriaal internet: nvt.